

הצעת החוק לתיקון פקודת מס-הכנסה נועדה לתת הקלות לעולים ולמשפחות מרובות-ילדים. הצבעתי בעדה, אך במהלך חווייתו השמעת הערות, שעוררו סערה:

אורי אבנרי: ... כל ההצעה הזאת, מרחפת עליה אשליה כפולה. דרך המחשבה היא כזאת: כבשנו שטחים, רבים רוצים לספק את השטחים, ומתעוררת בעייה דמוגרפית. בשטח של ארץ-ישראל השלמה מהחיים הערבים עכשיו 36% מכלל האוכלוסיה, ותוך פחות מ-20 שנה הם יהיו רוב. על כן, אותם הרוצים גם בסיפוח וגם במדינה יהודית, נמצאים במצוקה נפשית. את המצוקה הנפשית הזאת הם מנסים לפתור על-ידי כך שהם מצמצמים תמונות ורודות גם של עלייה המונית מצד אחד, וגם של ילודה המונית מצד שני. אני בעד עלייה המונית. אתן יד לכל מאמץ להגברתה. אני גם בעד ילודה מתוכננת סבירה, גם במאמצים להגברת הילודה. שמואל תמיר: לא המונית.

אורי אבנרי: לא המונית, אגיד לזה מייד. אבל אתנגד ליצירת אשליות שאין בהן ממש. קודם כל לגבי העלייה: אתן יד אחד מהנוכחים בבית הזה, שלא נולד בארץ, לא בא לארץ בגלל תמריץ כלכלי. אני מכיר אף יהודי אחד שהגיע לארץ-ישראל בגלל תמריץ כלכלי.

"מה אתה מדבר?"

אך רק כשעברנו לדבר על הילודה, התעוררה סערה, שליוותה את דברי עד הסוף: **אורי אבנרי:** ... אנחנו צריכים להפריד בין הצד הסוציאלי של הבעייה, ובין עידוד הילודה. אלה הם שני דברים שונים. אין ספק שיש לתמוך במשפחות מרובות-ילדים, אותן שכבר קיימות. כחברה אנחנו מעוניינים להקל על משפחות אלה עד כמה שאפשר, כי בנפשנו הדבר, שאם לא כן — תיחצנה אצלנו שתי אומות: האחת — שבניה מתחילים את חייהם כשיש להם הזדמנות גדולה לרכוש השכלה ומעמד; והשנייה — גדולה ממנה, שבגלל מצבה הסוציאלי הירוד והמספר הגדול של הילדים, לא ניתנת לבניה ההזדמנות הזאת. שאלה אחרת לגמרי היא אם אנחנו מעוניינים להמריץ ילודה חדשה בכל האמצעים ובכל התנאים. בעניין זה אני רוצה לערוך כאן ספק חמור ביותר.

מרבית ילדים, משפחות של שמונה ועשרה ילדים, שאינן יכולות לתת לילדיהן את אותה התודמנות לרכוש השכלה וחינוך. דבר כזה יצור עם בעל איוון בלתי-בריא. שואל חבר-הכנסת ברעם — מה יהיה גורל הרוכב בארץ? אני מתנגד לכך שנייצר בשר-תותחים, ואני מתנגד ליצור ילודה סטטיסטית. כלומר, שנייצר ילדים בלי אפשרות לחנך אותם. בלי אפשרות לתת להם הזדמנות לחיים נאותים, רק כדי לשמור על סטטיסטיקה יפה. אם אתם רוצים שהאמהות של תל-אביב וחיפה תתחרנה באמהות של שכם וחברון, הרי זו תקווה מופרכת. במירוץ הזה לא אנחנו ננצח, ושום תמריצים של שרה-אוצר, יהיו טובים כפי שהיו, לא יעזרו. לכן, אם אתה דואג לאופי העברי של המדינה הזאת, ואני מבין, ואפילו מחייב, את הגישה הזאת, הרי הדאגה הזאת צריכה להביא אותך להתנגדות לסיפוחים ולפיתרון בעיית ארץ-ישראל על-ידי הסכם מסוג אחר.

זר

שמואל תמיר: (מרדכי חופשי): בוקר טוב. **אורי אבנרי:** בוקר טוב, כפי שאתה אומר. אני מקוה שאני מפתיע אותך כמו שאתה מפתיע אותי בכל פעם שאתה מדבר על סיפוח.

הבעייה הזאת היא רלבנטית מאוד, מפני שמי שרוצה לשמור על האופי העברי של המדינה הזאת על-סמך הנתון גנים הדמוגרפיים הקיימים בארץ-ישראל, מוכרח להגיע לכך ששומר על שלמות הארץ מבלי לספק שטחים למדינת ישראל, מבלי ליצור מצב דמוגרפי בלתי-ינסבל.

אני רואה את ההתרגשות הזאת השוררת כרגע באולם כחיוניות. אני סבור כי זה מוכיח שאכן הגיע הזמן לדון על הנושא הרגיש הזה, הסעון מתח אמוציונאלי וסוציאלי, בצורה רחבה ומקיפה ורצינית, ולא-ריוקא אגב דיון בהצעת-חוק שהיא צדדית. ראיתי צורך להביא היר דעתי בקיצור: עד עכשיו עשו כולם את ההיפך מזה, ודנו בנושא העיקרי.

מה זה "בשר תותחים"?

יצחק רפאל: לא זו בלבד, אלא שכאשר הועלתה השאלה לדיון בכנסת, היה חבר הכנסת אבנרי ראש המתנגדים לה. **אורי אבנרי:** אני לא רוצה להישאר חייב תשובה לחבר-הכנסת רפאל. כאשר אתה העלית בשעתו את ההצעה, כמדומני יחד עם חבר-הכנסת נבון, אמרתי באותה ישיבה סוערת שאם מדובר על תמיכה במשפחות מרובות-ילדים, אני תומך בזה, אך שאני מתנגד להכנסת גורמים ביולוגיים לזירה הפוליטית. **אדוהר שופטק:** (מרדכי חופשי): היום היכנסת את הפוליטיקה לביולוגיה. **אורי אבנרי:** נכון. כאשר החיכוך הביולוגי נוגע לאזרחי ישראל, במדינת-ישראל הרי קיימת, זהו דבר שלילי מוחלט. לעומת זאת, כאשר אפשר לנהל ויכוח דמוגרפי, לפני שיוצרים עובדות מוגמרות, כאשר הגורם הדמוגרפי נדון תוך שקילת הברירה בין סיפוח או פרציה — זה דבר אחר לגמרי.

האיכות חשובה מן הכמות!

דברים אלה עוררו את רוגזו של ח"כ מרדכי זר, עסקן יוצאי-איראן של מע"י בירושלים, שדרש ממני למחוק מן הפרוטוקול את המילים "בשר תותחים" וטען שזה מעליב את בני המשפחות הגדולות. בסוף הישיבה מסרתי על כך הודעה אישית: **אורי אבנרי:** כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. חבר-הכנסת זר התרעם על השתמשתי בנאומי על החוק לתיקון מס-הכנסה במילים "בשר-תותחים", ותבע ממני למחוק מילים אלה מן הפרוטוקול. חוששני שבלהט החיכוך לא קלט חבר-הכנסת זר במלוא הבהירות את הקשר-הדברים שבו השתמשתי בביטוי זה, ועל כן הוא מייחס לי פירוש זה ומזרז. אמרתי שאני מתנגד לילודה "טבעית" באופן מכני, בניגוד לעידוד ילודה מתוך תיכנון סוציאלי מתאים, כי איננו מעוניינים בהחלת האיכות בכמות — והתגברנו עד כה, בשלום ובמלחמה, בגלל עליונותו האיכותית, לעומת העליונות הכמותית של ריבוינו. עידוד כמות אנושית בלי דאגה לאיכות אנושית, כלומר, בלי דאגה למצב הסוציאלי, לחינוך ולהשכלה של הדור הבא, מתוך הנמקה ביטחונית כוזבת, לכך יאה המושג "בשר-תותחים". מכאן אין כל זילזול בבני משפחות מרובות ילדים. להיפך: יש כאן דאגה כנה למתן הזדמנות שווה לבני כל המשפחות, גדולות וקטנות, לשם שמירה על עליונות איכותית.

הגענו כאלה הזאת למה שהגענו, מבחינה כלכלית, וגם מבחינה צבאית, מפני שהאיכות שלנו עומד מול הכמות של היריב. אין אנו מעוניינים ביצירת כמות בכל מחיר. ואני שואל: את הילודה של מי אנחנו בעצם מעודדים וממריצים? האם אנחנו צריכים להמריץ את הילודה של אותן שכבות היכולות להעניק השכלה לבניהן, היכולות להעניק להם חינוך מתאים, ועל-ידי זה ליצור עם בעל רמה כלכלית, תעשייתית, צבאית ותרבותית? **מרדכי זר:** (מע"י): האם אתה באמת שומע מה שאתה מדבר? **אורי אבנרי:** אתה יכול לעלות על הבמה ולהתחכך איתי. בהצעה מסויימת של הכנסת היה ויכוח בנושא זה, בנוכחותו של המומחה הממשלתי לנושא, המומחה בה"א-הידועה, היועץ הדמוגרפי של ראש-הממשלה. למדנו שהבעיות האלה עומדות לנגד עיני המטפלים בהן, וגם להם יש שאלות די חמורות בנודן. אנחנו מעוניינים במשפחה מתוכננת: אנחנו מעוניינים במשפחה בעלת מדים נכונים.

משה ברעם: (מע"י): אנחנו מעוניינים להיות רוב בארץ הזאת! **אורי אבנרי:** עליך את רוצה להגיד כך משהו בנפרד. **מנחם ריד:** (נח"ל): האם אתה מתנגד לכך שנהיה רוב בארץ? **אורי אבנרי:** עוד אדבר על זה, חבר-הכנסת ריד. עליתי על הבמה כדי לגלות את רעתי בנושא זה, וקראות-הביניים לא ישנו את דעתי. **ברוך עזריאלי:** (נח"ל): — — —

היו"ר יצחק נבון: בתקנון כתוב שאין מדברים במליאה על מה שקורה בהצעה. **אורי אבנרי:** חבר-הכנסת עזריאלי, ברשות היושב-ראש אני מתכוון לענות בקצרה על הנושא הזה, מפני שאני חושב שנושא זה טעון בירור, מעבר לאמוציות ולסיסמות ריקות.

התחרות בין אמהות תל-אביב ושכם

ובכן: קודם-כל, קיימת הבעייה הסוציאלית. יש לתמוך בכל האמצעים במשפחות מרובות-ילדים הקיימות. הרבה מעבר למה שנעשה עד היום. אצלי זה מושכל ראשון. הבעייה השנייה היא בעיית עידוד הילודה. אנחנו מעוניינים במשפחה גדולה, אבל מאוזנת. איננו מעוניינים בכך שתהיה בעם שיכבה אחת בעלת פריבילגיות, שיש לה ילד או שניים למשפחה, משפחה היכולה לתת לילדיה הזדמנות לקבל חינוך והשכלה, ולעומתה — משפחות

* הקריאה לא נקלטה על-ידי הקצרות.

אורי אבנרי: יש סיפור על מלך סיאם, שנהג לתת ליריביו פיל לבן, למה פיל לבן? פיל לבן נחשב בסיאם לקדוש, ואייאפשר היה להעבירו, אבל הפיל הלבן אולם, ולהאכילו עולה הרבה סכף. בצורה כזאת היה המלך מרושש את יריביו בצורה אלגנטית. כשם שהכור האטומי הדו-תכליתי הוא פיל לבן, וכשם שפרוייקטים אחרים היו פילים לבנים, מתבקשת הכנסת עכשיו לתת למדינת-ישראל פיל לבן נוסף. כל זה לא עוזר, כמוכן. הכנסת אישרה את הצינון הפטריוטי כמעט פה אחד, כשמלבדי מצביעים נגדו רק הקומוניסטים.

השופט מלחי ופיצוץ הבית

את תפקידי העיקרי ראיתי השבוע בהעלאת עניין שהממשלה רצתה למנוע את הדיון בו בכל מחיר: הריסת הבית בירושלים המיוחסת, שעוררה סערה בממשלה עצמה. הגשתי הצעה דחופה לסדרה-היום, שנחתה על-ידי הנשיאות. לכן דיברתי על עניין זה — למרות מחאותיה החוזרות של הוויכוח-ראש — בחיכוך על הפרשה-השכונה (ראה עמוד 31). חוץ מזה הגשנו השבוע הצעת-חוק, שבאה לחייב את המדינה לשלם לשופט אליעזר מלחי ולנאשמים דומים שיצאו זכאים, את הוצאות משפטיהם.

במיסגרת של תשובה לשאלות-החוק נוספות שלנו, התווכחנו עם ראש-הממשלה על פרשת רדינג ד'; עם שרה-חוק על הצורך בפעולה ישראלית להתחלת יישוב הפליטים ועל יחסי ישראל-צרפת וישראל-ארצות-הברית; עם שרה-הדת על חילול בתי-קברות נוצריים ויהודיים; ועם סגן שרה-אוצר על פרשת עיסקי סיבור רונבאום, שהואשם על-ידי השבועון לייף בניהול עסקי העולם התחתון האמריקאי. בקשר עם הפסקת הלחצים המשפטיים נגד הבנק השחיצי קושלנד את הפנר, ענה סגן-השר כי השיקולים היו משפטיים גרידא.

אורי אבנרי: (שאלה נוספת): האם יכול כבוד סגן-השר להכחיש את השמועות שנופצו בארץ, כאילו עמדת השרים היתה מושפעת מן העובדה שבמקרה של הליכים פוליטיים היו מתגלים חשבונות של חן שחרור של אזרחים ישראלים?

סגן-השר צבי דינשטיין: בקשר להליכים פוליטיים אין בכוחה של ממשלת-ישראל להתערב בהליכים כאלה בשווייץ. בכלל זה לא עמד על הפרק. מה שעמד על הפרק היו הליכים אזרחיים. בחרנו שלא להגיש תביעה אזרחית. בגלל הסיכויים האפסיים לזכות במשנה.

בינתיים הגשנו שורה של שאלות חדשות, בעניין פיצוץ הבית בירושלים, הלחץ האמריקאי על ישראל בעניין החלטות מועצת-הביטחון, התעמולה האמריקאית בטליוויזיה החינוכית, גירוש רוחי אל-חאטיב, ועוד.

לערוך חקירה של ממש — כי אז היתה יכולה להיות איזו שהיא ממשות לדיון בוועדה...

ספיר רוכב על פיל לבן

א. הסתפקנו בדיבורים כלליים. טרחנו להשיג מיסמך שהדברים גם את יועצי השר וגם את חברי-הכנסת, מכיוון שאיש לא ידע עלי: **אורי אבנרי:** הדבר הזה כולו עומד על כרעי תרנגולת. אני לא מאמין לשום תחשיב ששרה-אוצר מכיר אותו.

הנה התפרסם דיון-חשבון, בביטאון החשוב Petroleum Press Service, הביטאון בה"א הידיעה בשטח הנפט בעולם, ובו נתונים מאלפים. נאמר בו כי הובלת הנפט מסביב ליבשת אפריקה, במיכלית של 200 אלף טון, תעלה 39 סנט לסטון. המצרים רצו להניח צינור לאורך תעלת-סואץ, צינור שהוא הרבה יותר קצר מן הצינור הישראלי המתוכנן, והתחשיב תמוסמן קבע שבצינור ההוא, הקצר יותר, תעלה הובלת הנפט 40 סנט לסטון. ולפיכך אין הצינור המצרי כדאי, והתוכנית בוטלה. ההובלה בצינור שלנו צריכה לעלות עוד יותר, אם כן, היכן התחשיב?

הכנסת באה לדון בצינור ישראל ואינה יודעת: מה המחיר? מה התחשיב? מה הסכומים הדרושים — שום דבר לא אומרים לנו. ושום דבר יותר מוסמך לא לגידו גם לוועדת-הכנסת. באים נציגים של אפוזיציה מאתמוג, חבר-הכנסת בדר מצד אחד וחבר-הכנסת שטייטס מצד שני, ומנסים לחפות בדיבורים פטריסטיים על חוסר כל נתונים רציניים. איך מעלים לבוא לכנסת ריבונית ולבקש זיכיון לגבי דבר שאנחנו איננו יודעים מהו? האם כולנו צריכים לדבר כמו חבר-הכנסת גרוס מאגדוטי-ישראל, האומר: "אני לא יודע דבר, יש לנו אמן בממשלה, ואני מבטיע בעד הממשלה"?

שומה יעקב גרוס: בעניין זה אין **אורי אבנרי:** דווקא בעניין זה אין לי שום אמן בממשלה. יש לי יותר מדי נסיון עם הכור הדו-תכליתי ועם פרויקטים אחרים, מכדי שיהיה לי אמן בעניין מסוג זה דווקא.

האם המדינה תרויח בעסק זה? כמה תרויח? כבוד השר אמר שיעטרפו משקיעים. מתי יצטרפו המשקיעים? מי הם? איש לא אמר לי מי הם, ואני חבר-כנסת.

שרה-אוצר ספיר: בזה אין ספק. **אורי אבנרי:** בזה אין ספק, אם כי יש המצטערים על כך. **שרה-אוצר ספיר:** אמרתי רק את החלק הראשון. **אורי אבנרי:** אני מודה לך מקרב לב.

אחרי שניתחנו את פרטי הויכוח והוכחנו שיש בהם פגיעה גם בריבונות המדינה וגם באינטרסים שלה, סיימנו כסיפור קטן: